

2024-02-08

Till mark- och miljödomstolen

Adresseras till:

Länsstyrelsen: stockholm@lansstyrelsen.se

Överklagande

Beslut som överklagas

Svenska byggnadsvårdsföreningen, SBF, överklagar länsstyrelsens beslut 2024-01-24, Dnr 58209-2023, att avslå överklagandena av stadsbyggnadsnämndens beslut 2021-06-22, att bevilja rivningslov för pontonbadhus (Liljeholmsbadet), Södermalm 1:23, Stockholm, Dnr 2021-00880-575.

Yrkande

Kommunens beslut att bevilja rivningslov för pontonbadhuset upphävs.

Utveckling av talan

Länsstyrelsen anför att Liljeholmsbadet ”påvisar höga värden från historisk, kulturhistorisk, miljömässig och konstnärlig synpunkt”, att ”badanläggningen visar på det moderna välfärdssamhällets framväxt under 1900-talet,” att Liljeholmsbadet är ”Stockholms sista bevarade flytande äldre badhus” samt att ”Byggnaden är ett välkänt inslag i stadsbilden vid Hornstull och har ett stort identitetsvärde”. Länsstyrelsen instämmer i bedömningen att ”byggnaden besitter sådana värden som avses i 9 kap 34 § PBL och att det finns ett allmänt intresse av att bevara den”.

SBF konstaterar att trots att länsstyrelsen påtalar byggnadens värden och allmänintresset att bevara byggnaden bedömer länsstyrelsen att fastighetsägarens enskilda intresse av att få riva byggnaden får anses väga tyngre eftersom en renovering skulle innebära en kostnad, som ”får anses vara oproportionerlig mot intresset av att bevara byggnaden”. *SBF delar inte länsstyrelsens uppfattning utan anser tvärtom att det allmänna intresset att bevara Liljeholmsbadet vida överstiger det enskilda intresset.*

Det faktum att kommunen i strid med plan- och bygglagen, PBL, 8 kap 14 § underlåtit att underhålla byggnaden är inte ett skäl för att medge rivning. Som SBF anfört tidigare i skrivelse till länsstyrelsen, daterad 2021-09-22, är orimligt höga kostnader för renovering enligt SBF:s erfarenhet ett vanligt argument hos fastighetsägare som vill riva byggnader, men som ofta saknar grund. Oss veterligen har ingen närmare besiktning skett, i så fall kan fastighetskontorets bedömning ytterligare ifrågasättas.

Här handlar det om ett mycket värdefullt byggnadsverk som betyder mycket för den historiska stadsbilden och platsens identitet. Stockholms kommun har brutit mot plan- och bygglagen genom bristande underhåll. Kommunen har nu en möjlighet att gottgöra detta genom att återställa den unika och värdefulla byggnaden.

Liljeholmsbadet ritades av Gunnar Leche, Uppsalas legendariske stadsarkitekt under åren 1920-54. Han svarade för ett stort antal byggnader och miljöer av synnerligen hög arkitektonisk klass i främst Uppsala. Badhuset utgör Leches enda kända Stockholmsverk.

Badet är grönklassificerat av stadsmuseet, näst högsta nivå, vilket innebär att byggnaden bedöms vara "särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt". Skönhetsrådet har tidigare i samband med en motion om att byggnadsminnesförklara Liljeholmsbadet påtalat att byggnaden borde få någon form av kulturskydd.

SBF anser att en rivning står i motsats till PBL 9 kap 34 § där det anges ett rivningslov inte bör beviljas för byggnad som bör bevaras på grund av "byggnadens eller bebyggelsens historiska, kulturhistoriska, miljömässiga eller konstnärliga värde". Vidare bedömer SBF att rivningslovet strider mot PBL 2 kap 6 § där det anges att "Vid planläggning och i andra ärenden [...] ska bebyggelseområdets särskilda historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden skyddas".

Liljeholmsbadet är således en anläggning med mycket höga kulturhistoriska och samhällshistoriska värden. Då inget liknande bad står att finna i Stockholm skulle staden genom rivningen berövas en unik anläggning som ritats av en namnkunnig arkitekt, som har stor betydelse för stadsbilden och som vittnar om stadens historia. En rivning står i motsats till intentionen i PBL 9 kap 34 § och strider mot PBL 2 kap 6 §.

Liljeholmsbadet är beläget inom riksintresset för kulturmiljövården *Stockholms innerstad med Djurgården [AB 115]*. Berörda uttryck för riksintresset i detta sammanhang är:

- nya typer av offentliga anläggningar som kommunaltekniska anläggningar fr.o.m. 1800-talet
- uttryck för det moderna välfärdssamhället och dess stadsbyggande
- "årsringarna" i stadsväxten

Liljeholmsbadet invigdes år 1930 och tillkom under en tid då Liljeholmen främst innehöll industrier och arbetarbostäder, där de flesta saknade egna badrum. Liljeholmsbadet byggdes för att tillgodose industriarbetarefamiljernas hygienbehov. Liljeholmsbadet har under åren utgjort en viktig samlingsplats föreningar med medlemmar med funktionsvariation samt andra besökare med rörelsehinder. Liljeholmsbadet, har med olika typer av funktionsanpassning kunnat tillgodose dessa besökares behov. Liljeholmsbadet tog vid tiden för nedläggningen, 2016, emot cirka 55 000 besökare per år.

De flytande badhusen spårar sin historia tillbaka till 1700-talet och var tidigare en vanlig syn i Stockholm. Liljeholmsbadet är ett uttryck för en 300-årig kulturell företeelse med stark koppling till Stockholms samhällshistoria och samtidigt ett uttryck för det moderna välfärdssamhället. Samtidigt är badet ett exempel på "årsringar" i stadsväxten.

Av dessa skäl bedömer SBF att en rivning av Liljeholmsbadet skulle medföra påtaglig skada på riksintresset, inte minst mot bakgrund av att badet är det sista bevarade i sitt slag i Stockholm.

Sammanfattande kommentar

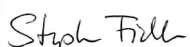
Liljeholmsbadet är Stockholms sista flytande varmbadhus och det sista exemplet på en över 300 år gammal kulturell företeelse i staden. Att riva Liljeholmsbadet skulle innebära en stor förlust för den historiska stadsbilden i strid med plan- och bygglagen. En rivning skulle

medföra påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljövården för Stockholms innerstad med Djurgården. En rivning skulle också strida mot det nationella miljö kvalitetsmålet *God bebyggd miljö* och det *Arkitekturpolitiska målet*, som båda anger att kulturhistoriskt värdefull bebyggelse ska värnas. I stället bör bevarande av kulturhistoriskt värdefulla byggnader vara en viktig del av Stockholms kommuns mål att skapa ett långsiktigt hållbart samhälle. Av dessa skäl yrkar SBF att stadsbyggnadsnämndens beslut att bevilja rivningslov upphävs.

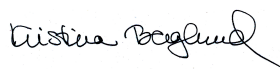
För Svenska byggnadsvårdsföreningen dag som ovan

Tomas Nyström
Ordförande

Stephan Fickler
Verksamhetsledare

Kristina Berglund
Adj. styrelseledamot

Hannes Granberg
Kommunikatör

Svenska byggnadsvårdsföreningen är en oberoende, ideell miljöorganisation med cirka 6000 medlemmar som grundades i samband med det av Europarådet utlysta byggnadsvårdsåret 1975. Föreningens ändamål är att sprida och förmedla kunskap om byggnadsvård, byggnadskultur och hållbart byggande, att slå vakt om vårt byggda och gröna kulturarv som resurs i samhällsutvecklingen samt att främja god kvalitet i nutida stadsplanering.